DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION

Udviklingen i den danske økonomi i 1971 og antagelserne om indeværende år er blevet omfattende belyst i løbet af marts og april måneder. Det økonomiske Råds formandskab offentliggjorde først en vurdering af økonomien, hvorefter kom nationalbankens årsberetning og til sidst regeringens økonomiske oversigt.

Der er ikke grundlæggende forskelle i vurderingerne af konjunktursituationen, om end betoningen og de kvantificerede skøn på visse punkter afviger fra hinanden.

DET ØKONOMISKE RÅD

Rådets formandskab understreger stærkt de strukturproblemer, som dansk økonomi står overfor, og giver i redegørelsen en analyse af de senere års økonomiske udvikling i lyset af behovet for en strukturomstilling. Desuden indeholder rapporten en beregning af såkaldte livsindkomster for udvalgte lønmodtagergrupper for 1960 og 1970. Fra drøftelserne i rådet fremhæves, at meget kan tale for at betragte det offentlige, boligmarkedet og boligpolitikken under ét, hvilken helhedsbetragtning fører til, at den økonomiske politik i 1960'erne og den forløbne del af 1970'erne kun i korte perioder har kunnet betegnes som stram. Om de nødvendige foranstaltninger er der efter vismændenes skøn ingen tvivl: »der gennemføres en begrænsning i væksten i den samlede indenlandske efterspørgsel, så der frisættes arbejdskraft og kapital til de med udlandet konkurrerende virksomheder, og at der samtidig sikres en sænkning af omkostningsniveauet i relation til omverdenen, så eksporten og den importkonkurrerende produktion kan ekspandere og tiltrække de ledigblevne ressourcer.« Omstillingen kan give beskæftigelsesmæssige problemer. Udviklingen i 1971 viste det. Disse må imidlertid vurderes i lyset af de beskæftigelsesmæssige problemer, der senere vil kunne opstå, hvis den hidtige udvikling får lov til at fortsætte nogle år endnu. En valutakrise forårsaget af væksten i udlandsgælden vil vanskeligt kunne undgå at få dybtgående virkninger for beskæftigelsen.

Om den kortsigtede konjunkturpolitiske situation forventer rådet, at afdæmpningen i den indenlandske efterspørgsel, som prægede 1971, vil fortsætte i første halvdel af 1972 med den heraf følgende fortsættelse af det højere ledighedsniveau. Der vil imidlertid indtræde en mærkbar vending i løbet af 1972, hvilket i hovedsagen må tilskrives den konjunkturstimulans som udgår fra statsfinanserne. Rådet forudser da også, at der i løbet af året vil opstå et behov for efterspørgselsbegrænsende foranstaltninger enten, og helst, i form af udgiftsbesparelser på statens eller de offentlige budgetter under ét, eller i form af skatte- og afgiftsforhøjelser. Førstnævnte foretrækkes af hensyn til mulighederne for omkostningspres som bivirkning som ved f. eks. en moms-forhøjelse.

Som det fremgår af tabellen over forsyningsbalancen skønner det økonomiske råd, at den samlede produktion vil vokse med 4 pct. i faste priser i 1972. Om alle gennemsnitstal for året gælder det imidlertid, at de er stærkt forskellige på halvår på grund af det antagede efterspørgselsomsving. Der forventes et svagt fald i ledighedsniveauet, men ikke noget generelt pres på arbejdsmarkedet før i begyndelsen af 1973. Betalingsbalanceunderskuddet skulle ifølge vismændenes beregninger blive mindre end 3 mia. kr. i 1972. Forbedringen af vare- og tjenestebalancen over for udlandet skønnes til 3–400 mill. kr.

I vurderingen af den indenlandske efterspørgsel anfører vismændene, at der uanset usikkerhed om skønnet over skatte- og afgiftsprovenu, betegner finansloven for 1972–73 en klar svækkelse af de foregående års finanspolitiske stramning. De ekspansive tendenser herfra vil tage til i styrke igennem året. Vismændene er heller ikke i tvivl om, at der vil udgå ekspansive virkninger fra kommunernes finanser, på trods af det kommunale skatteloft og de fastlagte rammer for den kommunale låntagning.

Skattepolitikken giver plads for en betydelig stigning i det private forbrug i 1972. Rådet forventer prisstigninger på forbrugsvarer og tjenesteydelser på omkring 6 1/2 pct., og en udvidelse af det reale forbrug med 3, måske 4 pct., afhængig af udviklingen i opsparingskvoten. De samlede personlige indkomster antages at ville blive ca 11 pct. højere i 1972.

Den totale mængdemæssige stigning i det offentliges forbrug skulle blive på 4–5 pct.

Den indenlandske efterspørgsel til investeringsformål bedømmes pessimistisk for så vidt angår industriens investeringer, hvorimod landbrugets investeringer antages at gå op som følge af forventet EF-tilslutning og en mærkbar indtægtsforbedring i erhvervet. Der regnes med en moderat stigning i boligbyggeriet.

Rådet regner med en beløbsmæssig uændret stigning i industrieksporten. Den mængdemæssige opgang skønnes til 4 1/2 pct. og prisstigningerne til 5 pct. I slutningen af 1972 kan den indenlandske efterspørgsel imidlertid

Hovedposter på forsyningsbalancen

	Nationalregnskabstal				Realstigning over året før				Prisstigning over året før			
	1969	1970	1971[2]	1972[3]	1970	1971[1]	1971[2]	1972[3]	1970	1971[1]	1971[2]	1972[3]
	mld.kr.				pct.				pct.			
Privat forbrug	65,7	72,5	78,0	85,6	4,5	1	1,8	3	5,6	6	5,7	6 1/2
Kollektivt forbrug	18,7	22,0	25,3	29,0	5,2	6	6,0	5 1/2	11,8	9 1/2	8,5	8 1/2
Private faste investeringer	22,7	25,4	27,3	29,8	4,5	÷1/2	1,0	2	7,1	5	6,4	7
Off. faste investeringer	8,8	10,1	11,4	12,8	5,7	6	4,5	4	8,6	7	8,0	8
Lager- og besætningsændringer	0,8	0,2	÷0,7									
I alt indenlandsk efterspørgsel	116,7	130,2	141,3	157,2	4,2	1 1/2	2,0	3 3/4	7,1	6 1/2	6,4	7 1/4
Eksport af varer og tjenester	30,7	34,6	37,7	41,1	5,5	6 1/2	4,0	4	6,8	3 1/2	4,8	5
Samlet efterspørgsel	147,4	164,8	179,0	198,3	4,5	2 1/2	2,5	3 3/4	7,0	6	6,0	6 3/4
Import af varer og tjenester	32,9	37,8	39,7	42,7	7,5	3 1/2	÷0,8	3	6,9	3 1/2	5,9	4 1/2
Bruttonationalprodukt	114,5	127,0	139,3	155,6	3,0	2 1/4	3,4	4	7,7	6 1/2	6,1	7 1/2
Afgifter netto	14,1	15,4	17,1	19,1								
Bruttofaktorindkomst	100,4	111,6	122,2	136,5	3,0	2 1/2	3,4	4	7,9	6 1/4	5,9	7 1/2
Underskud på vare- og tjenesteb.	2,2	3,2	2,0	1,6								

1. Rådets skøn fra foråret 1971. 2. Foreløbige tal. 3. Rådets skøn.

komme til at hæmme industrieksportens vækst. Landbrugets nettoeksportindtjening forventes at gå i vejret med 4–500 mill. kr.

Den samlede reale efterspørgsel ventes at vokse med 3½–4 pct. mod en vækst i 1971 på 2½ pct. Til dette skøn for efterspørgsesludviklingen anfører rådet imidlertid, at »målt ved den sandsynlige produktionsstigning må opgangen ventes at blive mindre udtalt, idet der med de nævnte efterspørgselsudgifter ikke kan forventes en gentagelse af det fald i importmængderne, der kan konstateres for 1971. Den anslåede produktionsstigning på 4 pct. er kun lidt større end fra 1970 til 1971 og svarer stort set til den normale produktivitetsstigning og tilvæksten i arbejdsstyrken. Ledighedsniveauet kan derfor i gennemsnit for 1972 næppe ventes at komme til at afvige væsentligt fra årsgennemsnittet for 1971«.

Til grund for det omtalte skøn for udviklingen på vare- og tjenestebalancen har vismændene regnet med en importstigning realt på 3 pct., hvilket anføres som meget optimistisk. Som det fremgår af tabellen skønnes importprisniveauet at bevæge sig opad med 5 pct.

ØKONOMISK OVERSIGT

Som et led i vurderingen af den danske økonomi i 1971 har det økonomiske sekretariat foretaget en nærmere analyse af årsagerne til, at stramningen af den økonomiske politik siden begyndelsen af 1970 først på et usædvanligt sent tidspunkt i 1970 og 1971 slog fuldt igennem. Allerede fra midten af 1970 var det indre efterspørgselspres således fjernet, og der var dermed tilvejebragt en fundamental forudsætning for en betalingsbalanceopretning.

Det konstateres, at importen udtrykt i mængde har været dalende siden nævnte tidspunkt på trods af en fortsat produktionsstigning. Årsagerne hertil skal blandt andet søges i en ret kraftig vækst i importen i tidsrummet umiddelbart forud, hvilket for en del har været forårsaget af en betydelig lageropbygning på grund af stigende priser i 1970's første halvdel. I 1971 har forløbet været modsat med lagernedbrydning. Vareimporten til byerhvervene faldt regnet i faste priser i 1971 med 4 pct. mod stigninger 18½ og 8½ i henholdsvis 1969 og 1970.

Årsagerne til den langsomme tilpasning finder sekretariatet i udviklingen i blandt andet importpriserne, hvor prisstigningerne på især jern og stål og olie har været væsentlige. Hertil kommer betydelige opgange i fragter og priserne på forarbejdede varer som følge af valutakursændringer. Andre årsager til det langsomme omsving er at finde i industrieksporten og landbrugseksportens udvikling i løbet af 1970 og i 1971. Den afsvækkede konjunktur i Europa har således givet ringere afsætningsmuligheder for

industriens produkter. Væksten i industrieksporten er faldet fra 20 pct. i 1969 til 15 pct. i 1970 og 10 pct. i 1971, hvortil føjer sig, at prisstigningerne har andraget 4–5 pct. i de to sidstnævnte år, hvorimod der i 1969 var tale om en real stigning svarende til 17 pct. For landbrugets vedkommende var der prissammenbrud på baconmarkedet i de første måneder af 1971, ligesom kornimporten var ekstraordinær stor på samme tidspunkt. Den økonomiske oversigt kommer til det resultat, at hvis man ser bort fra de nævnte særlige forhold, »er det således et ganske kraftigt omsving i anvendelsen af de samlede ressourcer, der er sket i 1971, og tilpasningsprocessen er derigennem også kommet til at øve betydelig indflydelse på udviklingen i den indre økonomi«.

Økonomisk oversigt kommer for 1971 til en stigning i bruttofaktorindkomsten på ca. 3½ pct. incl. den offentlige sektor, der er steget med 5–6 pct. Industriproduktionen er forøget meget beskedent og noget tilsvarende gælder for bygge- og anlægsvirksomhed. Byerhvervenes bruttofaktorindkomst incl. den offentlige sektor er øget med 3 pct. i faste priser mod 9 og 4½ i 1969 og 1970. Produktionen i landbruget er derimod gået op med 7–8 pct. mod en nedgang på ca. 10 pct. i 1970.

Beskæftigelsen i industrien faldt i 1971 med ca. 3 pct. svarende til knap 10.000 ansatte. Også inden for bygge- og anlægsvirksomhed har beskæftigelsen været vigende i det forløbne år, medens den offentlige sektor formentlig har øget beskæftigelsen med omkring 20.000 personer. Ledigheden har siden sommeren 1971 ligget på 4 pct. sæsonudjævnet.

Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster blev i 1971 på 3,3 mia. kr. og det samlede finansieringsbehov på 3,9 mia. kr. En intensiv udnyttelse af lånemulighederne bragte valutareserverne op på 4,4 mia. kr. ved udgangen af 1971. Ultimo februar måned var den internationale likviditet bragt op på 5,5 mia. kr.

Om udsigterne for 1972 siger oversigten, at økonomien ved overgangen til 1972 var præget af langsom produktionsstigning i de private erhverv, et fortsat afdæmpet importforløb og en fortsat tydelig tendens til forbedring af betalingsbalancen. Man finder det imidlertid sandsynligt, at mere ekspansive kræfter vil komme til at gøre sig gældende i løbet af året. På baggrund af en fornyet konjunkturopgang i udlandet vil industrieksporten være stigende. Prognosen lyder på 9–10 pct. vækst i faste priser og 13 pct. i løbende priser med tiltagende vækst igennem året. Også opgangen i det private forbrug forventes at vokse i løbet af året, hvilket blandt andet forklares ved forhøjelser af en række sociale overførselsindkomster. Skønnet over personskatterne er imidlertid behæftet med en betydelig usikkerhed, ligesom de senere års nedgang i opsparingen bidrager til vanskelighederne ved at skønne. Det antages at nedgangen ikke vil fortsætte i 1972, og med en forventet stærk opgang i de disponible pengeindkom-

ster skønnes der en stigning i det private forbrug på 2–3 pct. i faste priser. I 1971 var væksten 2 pct. og året før 4 pct.

Efterspørgslen efter varer og tjenester fra den offentlige sektor antages fortsat at andrage 5–6 pct., hvilket svarer til forholdene i 1971. Boligbyggeriet forventes øget med 8–10 pct. mod et fald på 3 pct. sidste år. Der regnes med en mindre nedgang i landbrugseksporten udtrykt i mængder, men en mindre nettoindtjening på grund af højere priser og en mindre kornimport.

For erhvervenes faste investeringer er der regnet med et uændret omfang i forhold til 1971, hvilket stort set svarer til at der ingen stigning finder sted.

Sammenlagt regner det økonomiske sekretariat med en vækst i den indenlandske efterspørgsel og eksport på tilsammen $3^1/_2$–$4^1/_2$ pct. i faste priser og en heraf følgende stigning i vareimporten til byerhvervene på mellem 4 og 5 pct. ekskl. skibe og fly.

De nævnte skøn implicerer en vækst i byerhvervene incl. den offentlige sektor på $3^1/_2$–4 pct., hvor den offentlige sektors produktion trækker niveauet opad. For beskæftigelsen skulle dette indebære en øget efterspørgsel, men formentlig af beskeden størrelsesorden, nemlig ca. 1 pct. svarende til den reduktion, der sker i timetallet for en helårsbeskæftiget som følge af ferieudvidelsen med 3 dage. På grund af væksten i arbejdsstyrken er det derfor mindre sandsynligt, at der vil ske en nedgang i antallet af ledige fra 1971 til 1972.

Det økonomiske sekretariat er betydelig mere optimistisk med hensyn til vurderingen af betalingsbalanceudsigterne for 1972 end det økonomiske råd, jfr. tidligere. Sekretariaret hæfter sig ved nogle såkaldte særlige forhold, som skulle få relativ stor indflydelse på situationen i 1972. Der regnes blandt andet med en stærk tilbagegang i importen af fly, mens leveringer af skibe fra udlandet ventes at gå op. Forbedringen som følge af disse forhold samt en uændret eksport af skibe og fly skulle betyde ca. 400 mill. kr. i forbedring på handelsbalancen. Landbrugets import- og eksportforhold skulle i 1972 komme til at svare for en tilsvarende beløbsmæssig forbedring. De nævnte tendenser samt det skønnede konjunkturforløb antages at medføre en stigning i valutaindtægterne på omkring 2,5 mia. kr. Der forudses kun en beskeden stigning i importprisniveauet fra 1971 til 1972 med fald i brændselspriser og stigning for færdigvarer, som tillige med kursændringerne m. v. skulle gøre det rimeligt at regne med »en forbedring af vare- og tjenestebalancen, der er en del større end den forbedring på omkring 1 mia. kr., der allerede følger af bevægelserne i import af skibe og fly og i landbrugets nettovalutaindtjening«. Det økonomiske sekretariat kommer således frem til et skøn for underskuddet på betalingsbalancens løbende poster på ca. 2 mia. kr. i 1972.

Der udtrykkes samtidig i regeringens økonomiske oversigt en betydelig nervøsitet ved udsigterne for 1973. Man finder det nærliggende at tro, »at den samlede belastning af betalingsbalancen som følge af importafgiftens bortfald kan andrage fra en halv til en hel milliard kroner.« Økonomien antages samtidig ved udgangen af 1972 at være præget af stærke konjunkturstimulerende kræfter og dermed en samlet betydelig stigning i den økonomiske aktivitet med blandt andet også knaphed på arbejdskraft som en mulig fare. Med henvisning til EF-problematikken anføres det således afslutningsvis i det fremadskuende afsnit i oversigten: »Såvel udsigterne for 1973 som ønskeligheden af at opnå den udbygning af eksporterhvervene, som er forudsætningen for på længere sigt at udnytte de fordele, som det større marked rummer, taler således for, at det private forbrug, men især det offentliges efterspørgsel efter arbejdskraft, holdes inden for de rammer, der er forenelige med en yderligere forbedring af betalingsbalancen samt en forøgelse af de erhvervsmæssige investeringer.«

UDENRIGSHANDEL OG BETALINGSBALANCE

Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster blev i 1972 på 3362 mill. kr., hvilket er ca. 700 mill. mindre end året før, men ca. 300 mill. kr. mere end i 1969. Lægges hertil det offentliges kapitaludgifter når man frem til et samlet finansieringsbehov på 3.9 mia. kr. i 1971. Kapitalimporten har imidlertid været på 4,8 mia. kr., hvorfor den samlede internationale likviditet er steget med ca. 1200 mill. kr. Godt halvdelen af kapitalimporten i 1971 stammer fra offentlig låntagning mod mindre end en fjerdedel i 1970.

De samlede indtægter fra eksport af varer og tjenester voksede i 1971 med 2,4 mia. kr. til 30,2 mia. kr. eller med 8,5 pct. I 1970 var stigningstakten 12 pct. Årsagen til den lavere vækstrate skal i det væsentlige søges i den betydeligt reducerede stigningstakt for industrieksporten i forhold til de foregående år. I forhold til årene forud faldt vækstraten fra 20 pct. over 15 pct. til 10 pct. Baggrunden herfor ligger primært i de betydeligt ringere eksportvilkår, som har hersket på så betydelige markeder som Sverige og Vesttyskland. Regnet i faste priser har industrieksportens vækst været faldende i de sidste tre år fra 17 pct. over 10 pct. til 5 pct. i 1971. Procentuelt har tilbagegangen været bemærkelsesværdig stor på det tyske marked, hvor der er indtrådt en reduktion af væksten fra 21 til 10 pct. for industrivarerne under ét.

Fordelt på varegrupper er tilbagegangen i eksporten i særlig grad indtruffet for maskiner, medens væksten i forbrugsvarerne har været uæn-

Handelsbalancen

	Indførsel		Udførsel		Merindførsel	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	mill. kr.					
Januar	2399	2577	1820	2307	579	270
Februar	2575	2821	1969	2403	605	418
Marts	3492		2332		1159	
April	2471		2098		373	
Maj	3003		2356		646	
Juni	3241		2397		843	
Juli	2487		1879		609	
August	2581		2292		289	
September	2809		2298		512	
Oktober	2886		2485		401	
November	2981		2362		619	
December	3075		2426		646	
I alt	34000		26714		7281	

dret ca. 13 pct. i de to sidste år. Den totale industrieksport incl. skibe og fly kom i 1971 op på 17,3 mia. kr.

Værdien af den samlede eksport af animalske landbrugsvarer excl. konserves blev i 1971 på 5,0 mia. kr. en beskeden vækst på ca. 150 mill. kr. i forhold til året før. Medregnes konserves og de vegetabilske produkter kom værdien op på 7,6 mia. kr. sidste år eller ca. 400 mill. kr. mere end i 1970.

Udenrigsomsætningen i årets første måneder viser en overraskende stærk opgang i eksporten af industrivarer, og med et fortsat relativt roligt importforløb er handelsbalanceunderskuddet derfor blevet reduceret betydeligt. Importtallene for februar viste tegn på en svagt forstærket opgang, men for de to første måneder har stigningen i importen dog holdt sig på 8,5 pct. Det er især importen af varer, der fortrinsvis er til anvendelse i byerhvervene, som er gået i vejret.

Udførslen har i januar og februar været på henholdsvis 2,3 og 2,4 mia. kr. mod 1,8 og 2,0 mia. kr. i de samme måneder i 1971. Sammenlagt er der tale om en stigning på næsten 25 pct., hvilket resulterer i, at underskuddet på handelsbalancen, som det fremgår af tabellen, er næsten halveret i forhold til de samme måneder sidste år. Af udførselsstigningen på godt 900 mill. kr. stammer godt 600 fra industrieksporten, hvor eksporten af maskiner og instrumenter tegner sig for de 250 mill. kr. Også eksporten af kød- og mælkekonserves har vist betydelig stigning, hvilket tillige gælder for pelsskind og fisk.

PENGE- OG KREDITFORHOLDENE

Som det fremgår af tabellen fandt der i 1971 en meget betydelig udvidelse sted af nettotilgangen af børsnoterede obligationer. Nettotilgangen voksede således fra 10,8 til 14,0 mia. kr. Årsagerne hertil skal først og fremmest søges i forhold omkring overgangen til de nye realkreditregler. Det er tillige bemærkelsesværdigt, at tilgangen næsten fuldt ud har kunnet finde afsætning hos andre obligationskøbere end nationalbanken. Omregnet til markedsværdi svarer tilgangen i 1971 til godt og vel 10 mia. kr., hvoraf nationalbanken kun har overtaget omkring 1 mia. kr. Et nyt træk i billedet er det, at den sociale pensionsfond i 1971 begyndte at optræde som den største enkeltkøber, når bortses fra nationalbanken. Sammen med ATP aftog pensionsfonden for ca. 1300 mill. kr. Bemærkelsesværdigt er det endvidere, at bankernes køb, der i 1970 var på knap 550 mill. kr., i 1971 androg ca. 2,9 mia. kr. Banklikviditeten øgedes igennem året og lå ved udgangen på niveau med året før. I de to første måneder af indeværende år har nettotilgangen af obligationer været på knap 2,0 mia. kr. eller ca. 25 pct. større end i de tilsvarende måneder året før.

Trods den tydeligt bedre likviditet steg forretningsbankernes og de større sparekassers udlån i årets to første måneder en hel del mindre end i samme tidsrum sidste år. I februar var udlånsstigningen på i alt ca. 200 mill. kr. Indlånsoverskuddet var i februar 6,4 mia. kr. mod 3,4 mia. kr. i februar 1971. I tidsrummet marts 1971 til februar 1972 steg de private bankers indlån med 3109 mill. kr. og udlånene med 838 mill. kr., hvilket svarer til en procentsvis stigning på 9,6 og 2,7. I den samme periode et år før var stigningen på henholdsvis 2,7 og 7,4 pct. I den tilsvarende tolvmåneders

Nettotilgang af børsnoterede obligationer

	1969	1970	1971	1972
Januar	949	485	470	680
Februar	1208	886	1105	1309
Marts	1540	917	1450	
April	1101	883	1568	
Maj	864	759	1071	
Juni	873	1292	1440	
Juli	817	982	999	
August	769	1055	1215	
September	918	930	1077	
Oktober	855	963	1138	
November	1047	868	1203	
December	835	744	1295	
Hele året	11776	10764	14031	

periode steg sparekassernes samlede indlån med 1635 mill. og udlånene med 930 mill. kr. og et år før med henholdsvis 897 mill. og 1229 mill. kr. Ultimo februar var sparekassernes samlede indlån og udlån på henholdsvis 18,7 og 15,7 mia. kr. Forretningsbankernes androg 35,6 og 32,2 mia. kr.

PRISER, FORBRUG OG INVESTERING

Som tidligere anført regner den økonomiske oversigt med, at der i 1972 vil ske en vækst i det reale forbrug på 2–3 pct. Prisstigninger har været af størrelsen 6 pct. i 1971, hvilket også forventes for 1972.

Detailomsætningsindekset steg i 1971 med ca. 8 pct. Den reale vækst har været 3,5 pct.

For februar er offentliggjort et foreløbigt detailomsætningsindeks, hvilket viser en stigning i detailomsætningen på 13 pct. i forhold til februar 1971. Nærings- og nydelsesmidler ligger 13 pct. højere og beklædningsvarer og andre forbrugsvarer på 11 pct. stigning. Danmarks Statistik offentliggør nu også detailomsætningsindekset korrigeret for sæson, og som det fremgår af tabellen viser det således korrigerede indeks for februar en stigning i den samlede omsætning på ca. 3 pct. Det sæsonkorrigerede indeks deflateres tillige med de prisstigninger, som kendes fra forbrugerprisindekset. Den reale vækst i detailomsætningen skulle efter dette have været på 1,5–2 pct. i januar og februar i år.

Antallet af nyindregistrerede motorkøretøjer ligger i årets første måneder meget under sidste års niveau. I februar lå personbilerne således ca. 3000 lavere end februar 1971, hvilket vil sige indregistrering af ca. 6100

Indeks for detailomsætningen

	Værdiindeks		Værdiindeks sæsonkorrigeret		Mængdeindeks sæsonkorrigeret	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	1968 gnstl. = 100					
Januar	121	128	125	135	113	117
Februar	109	122	128	139	116	119
Marts	120		128		116	
April	131		132		119	
Maj	131		130		116	
Juni	128		132		117	
Juli	137		132		117	
August	131		134		118	
September	132		140		122	
Oktober	140		140		122	
November	133		137		119	
December	183		134		115	

Prisindeks

	Råvare-prisindeks	Engros-prisindeks	Forbrugerprisindeks		Måneds-prisindeks	
	1972	1972	1971	1972	1971	1972
Januar	100	118	149,7	158,5	100,0	106,4
Februar	99	119	149,7	159,2	100,0	106,8
Marts		120	149,8	160,3	100,1	107,7
April			151,3		101,2	
Maj			153,7		103,1	
Juni			154,2		103,4	
Juli			154,4		103,5	
August			155,0		104,0	
September			156,1		104,8	
Oktober			156,8		105,2	
November			157,9		106,0	
December			158,3		106,3	

personbiler. Salget af forudarrangerede ferie- og selskabsrejser var ved udgangen af året derimod betydeligt højere end ved udgangen af 1971, og valutaudgiften til rejsebrug var også på et forholdsvis højt niveau i årets sidste måneder. Også omsætningen af radio, fjernsyn m. v. var bemærkelsesværdigt højt i de sidste måneder af 1971.

Efter en stigning på kun 0,2 fra januar til februar tog månedprisindekset i marts et hop på 0,9 point til 107,7, hvilket er ensbetydende med en mærkbar stærkere prisopgang end for et år siden. Forbrugerprisindekset for marts er beregnet til 160,3, og en stigning på 1,1 point i forhold til februar måned. Stigningen vedrører i første række fødevarer og service- og reparationsydelser.

Stigningen i investeringerne i boligbyggeri fra midten af 1971 forventer det økonomiske sekretariat vil fortsætte igennem 1972. Der regnes med et større antal påbegyndelser end i 1971, hvor man nåede op på 47.100 boliger, væsentligst som følge af en noget stærkere opgang i påbegyndelser af støttet byggeri. Ultimo 1971 var der 52.700 boliger under opførelse svarende til 11,4 mill. m².

Den månedlige opgørelse over boligbyggeriet, der sker i hovedstadsområdet og de 43 største byområder, viser ved udgangen af februar måned ca. 33.100 lejligheder under opførelse, hvilket er ca. 1000 færre end sidste år i samme måned. Det påbegyndte antal lejligheder er imidlertid 2500 mod 870 i februar 1971. Antallet af enfamiliehuse under opførelse udgjorde ultimo februar 11.600 lejligheder, hvilket er et par hundrede flere end i januar 1971.

PRODUKTION OG BESKÆFTIGELSE

Gennemsnittet af ugeopgørelserne viser for marts måned en ledighed på 5,3 pct. mod 5,0 pct. i marts 1971, hvilket svarer til, at henholdsvis 43.900 og 40.500 var ledige blandt de arbejdsløshedsforsikrede. For arbejdsmændene var ledigheden i marts i år noget lavere end sidste år, nemlig 8,7 mod 9,2. Ved næsten samtlige ugeopgørelser i februar og marts måneder har ledigheden i 1972 været større end sidste år. I februar blev ledighedsprocenten 7,2 mod 4,9 i februar 1971.

Arbejdsformidlingsstatistikken for marts viser et betydeligt mindsket antal pladser, der ved udgangen af måneden var ubesatte. I februar og marts 1971 drejede det sig om henholdsvis 4267 og 4387. I de samme måneder i år var antallet 3130 og 3583. Også antallet af nyanmeldte ledige pladser var lavere i marts i år.

Antallet af beskæftigede i industrien var ved udgangen af 1971 386.100, hvilket svarer til en nedgang på 4,2 pct. i forhold til ultimo 1970, jfr. tabellen. Antallet af arbejdere var faldet fra 302.200 til 285.100, medens antallet af funktionærer var praktisk taget uændret 101.000.

Beskæftigelsesindekset, der illustrerer udviklingen i antallet af udførte arbejdstimer inden for industrien, viser et fald på knap 8 pct. ultimo 1971. Indekset for den samlede lønsum faldt i december måned med knap 9 pct., hvorimod timelønsindekset steg med 2,3 pct.

Når bortses fra sten- ler- og glasindustrien og transportmiddelindustrien er antallet af ansatte faldet i den øvrige industri, – procentvis mest inden for jern- og metal- og fodtøjs- og beklædningsindustri. Ifølge timelønsindekset er de gennemsnitlige timelønninger i industrien i løbet af 1971 steget med 17,0 pct.

Industriens beskæftigelse og løn

	Antal ansatte		Beskæftigelsesindeks		Lønsums-indeks 1971	Timeløns-indeks 1971
	1970	1971	1970	1971		
Januar	402,0	403,9	102,3	102,8	137,0	132,2
Februar	405,4	403,1	107,0	104,0	139,3	133,9
Marts	406,6	402,3	110,9	102,9	142,5	138,5
April	406,0	399,2	111,7	105,2	152,0	144,5
Maj	405,2	399,5	109,4	103,9	150,8	145,2
Juni	411,8	403,7	109,5	103,3	149,8	145,0
Juli	408,7	399,3	71,9	69,9	104,6	149,6
August	409,4	396,0	106,0	96,8	141,5	146,3
September ..	410,3	396,0	108,7	101,7	152,7	150,2
Oktober	410,4	394,1	108,4	101,4	153,6	151,6
November ..	409,7	391,8	108,0	100,0	152,3	152,3
December ..	403,0	386,1	96,6	89,0	138,7	155,8

KONJUNKTURBAROMETRET

Efter at konjunkturbarometeret i de sidste par kvartaler af 1971 havde vist en optimisme i industrien med hensyn til forventningerne og en efterfølgende manglende realisation, var forventningerne til udviklingen i januar kvartal 1972 drejet i udpræget pessimistisk retning. Der var forventning om stagnation i produktionen, og beskæftigelsen skønnedes at blive vigende. Kun for så vidt angik ordreindgangen fra eksportmarkederne var der tale om en vis optimisme.

De nu foreliggende tal for januar kvartal viser, jfr. tabellen, at forventningerne var skruet for langt ned. Kun 18 pct. af industrien havde forventet større produktion i dette kvartal, men faktisk fik 28 pct. en højere produktion målt i forhold til oktober kvartal 1971. Beskæftigelsesudviklingen var tilsvarende gunstigere end antaget, hvorimod eksportordreindgangen blev mindre, ikke for som ventet kun 11 pct., men for 24 pct. af industrien. Til gengæld blev indgangen af hjemmemarkedsordrer en smule bedre. Det forudsete fald i færdigvarelagrene udeblev. Lagrene blev større ved udgangen af kvartalet end forventet, mens råvarelagrene faldt som

Konjunkturbarometer. Hele industrien

	Faktisk forløb i januar kvartal 1972 i forhold til oktober kvartal 1971			Forventet forløb i april kvartal 1972 i forhold til januar kvartal 1972		
	mindre	omtrent uændret	større	mindre	omtrent uændret	større
	pct.					
Produktion	18 (17)	54 (65)	28 (18)	10	61	29
Antal beskæftigede arbejdere, ultimo kvartalet	13 (14)	69 (76)	18 (10)	11	77	12
Ordreindgang fra hjemmemarked	29 (22)	47 (62)	24 (16)	11	60	29
Ordreindgang fra eksportmarked	24 (11)	49 (67)	27 (22)	9	65	26
Færdigvarelagre, ultimo kvartalet	25 (23)	48 (60)	27 (17)	22	60	18
Råvarelagre, ultimo kvartalet	19 (18)	70 (76)	11 (6)	22	72	6
Samlede løbende investeringer	15 (12)	74 (70)	11 (18)	9	79	12
Investeringsplaner, ændret i kvartalet	9 –	82 –	9 –	–	–	–

Anm. Produktion, ordreindgang og lagre er vurderet i varemængder eller som værdi i uforandrede priser. Der er set bort fra normale sæsonbestemte ændringer.
Tallene i parentes angiver forventningerne for oktober kvartal, således som de fremgik af forrige konjunkturbarometerundersøgelse.

forventet. De samlede løbende investeringer var svagt faldende, uden at de fremtidige investeringsplaner dog er blevet ændret som følge heraf.

12 pct. af industrien har anført, at de manglede arbejdskraft ved udgangen af januar kvartal mod 11 pct. ved udgangen af 1971.

Danmarks Statistik oplyser, at der i særlig grad har været tale om tilbagegang for elektronikindustri og mineralolie- og kulproduktindustri, medens fremgangen har været mest udtalt indenfor jern- og metalværker og i papir- og papirvareindustri.

Det overraskende forløb i januar kvartal i forhold til forventningerne har tydeligt stemt bedømmelsen af udsigterne for april kvartal i vejret. Der forventes således en betydelig produktionsstigning i forhold til januar kvartal, hvorved bemærkes, at industrien er anmodet om at se bort fra de sædvanlige sæsonbestemte ændringer. Såvel fra hjemmemarkedet som fra eksportmarkederne forventes der en meget betydelig stigning i ordreindgangen. Henholdsvis 29 og 26 pct. af industrien forventer således større ordrer, medens kun 11 og 9 pct. forventer færre. Beskæftigelsen ventes at blive uændret, og i både råvare- og færdigvarelagre forventes der fortsat reduktion. Investeringerne ventes at stige svagt. De optimistiske forventninger til kvartalet præger stort set hele industrien.

24.4 1972
P. M.